

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان شیراز
مقاله سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقش والدین در تقویت اعتماد به نفس کودکان در بعد رفتاری

استاد راهنما:
سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:
راضیه زارع

بهار ۹۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان شیراز
مقاله سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

نقش والدین در تقویت اعتماد به نفس کودکان در بعد رفتاری

استاد راهنما:
سرکار خانم رضوی

پژوهشگر:
راضیه زارع

بهار ۹۶

چکیده

از جمله مسائلی که از بدو تولد پایه های آن در انسان شکل می گیرد، اعتماد به نفس است که به معنای ایمان و باور به توانایی های خویش برای رسیدن به اهداف مورد نظر می باشد. افراد دارای اعتماد به نفس انتظارهای واقع بینانه دارند و حتی اگر بعضی از انتظاراتشان برآورده نشود، خود و تواناییهایشان را قبول دارند. ریشه اعتماد به نفس در دوران کودکی می باشد و به دست پدر و مادر، به عنوان اصلی ترین الگو برای کودک، پی ریزی می شود. بنابراین والدین اگر تمام تلاش خود را برای پیشبرد رشد اعتماد به نفس در کودکان به کار ببندند، بهترین فرصت ممکن را برای رشد و تکامل استعدادهای بالقوه ی آنان به عنوان افرادی منحصر به فرد و یا اعضای مؤثر جامعه مهیا کرده اند. از جمله راهکارهایی که والدین در بعد رفتاری می توانند انجام دهند، تربیت مذهبی کودک، دادن آزادی عمل و استقلال، دادن حق انتخاب، بازی، ایجاد نگرش مثبت، انتقاد سازنده و ... می باشد. در این تحقیق ضمن بیان مفهوم اعتماد به نفس، راهکارها و نقش والدین در تقویت اعتماد به نفس کودک در بعد رفتاری با روش توصیفی و کاربردی مورد بررسی قرار می گیرد.

کلیدواژه ها: اعتماد به نفس، والدین، رفتاری.

۱- مقدمه

هر انسانی به تناسب موقعیت و شرایط زندگی، یک تجربه ی ذهنی از خود و دیگران دارد که کیفیت، استواری و ثبات این تجربه ی ذهنی، از آن به «اعتماد به نفس» تعبیر می‌شود. اعتماد به نفس، شالوده و زیربنای شخصیت هر انسانی است که اگر خدشه دار شود، اثرات ناگواری بر عملکرد زندگی فرد می‌گذارد.

تحقیقات روانشناسی در زمینه ی اعتماد به نفس، بیانگر این است که کمبود این صفت، افسردگی، اضطراب، کاهش سلامت عمومی بدن، بی تفاوتی و احساس تنهایی، عدم رضایت شغلی، کاهش عملکرد و عدم موفقیت را در زندگی به وجود می‌آورد.

دین مبین اسلام نیز بر عزت نفس که زمینه ی ایجاد اعتماد به نفس را در فرد فراهم می‌آورد تأکید کرده و ذلت نفس را مزمت می‌کنند. در این زمینه محیط خانواده، اولین و بادوام ترین عاملی است که بر رشد شخصیت افراد تأثیر می‌گذارد و والدین به عنوان مهم ترین افراد زندگی کودک نقش مهمی در شکل گیری اعتماد به نفس در کودک دارند.

برخورد والدین و به کارگیری روش های مناسب آموزشی به کودک، نقش مؤثری در برداشت کودک از خود دارد زیرا تصویری که هر فرد از خود در ذهنش ایجاد می‌کند در درون خانواده شکل می‌گیرد و نقش والدین به عنوان انتقال دهندگان سیمای بیرونی کودک باعث ساخته شدن پیش فرض های ذهنی کودک می‌شود.

کودک در خانواده ضمن یادگیری مهارت های مختلف، ارزش های اخلاقی را کسب می‌کند و به خصلت های گوناگون متصف می‌شود و در بیشتر حالات خود، مقلد پدر و مادر در خلق و خوی های آن هاست.

بنابراین والدین اثری عمیق و پایدار در پی ریزی رفتار فردی و اجتماعی کودک در برانگیختن روح زندگی و آرامش درونی در او دارند. اگرچه همه ی کودکان دنیا دارای والدین هستند ولی می-

وقتی کودک مورد توجه والدین باشد و کارهایش مورد تأثیر آن ها قرار گیرد، این امر سبب می‌شود که کودک در درون احساس ارزش کند، اگر چه ممکن است کاستی ها و ناتوانایی هایی نیز داشته باشد، اما کودک با وجود همه ی این ها خود را می‌پذیرد و برای خود ارزش قائل است. به این ترتیب او با حس عدم اعتماد به نفس مواجه نمی‌شود و در ارتباط گیری با دیگران نیز موفق است.

باید توجه داشت که این به معنای نادیده گرفتن ضعف های کودک نیست، بلکه والدین باید در مواردی که ضعفی از کودک مشاهده می‌کنند آن را با بزرگ جلوه دادن نقاط قوت او برطرف سازند و به کودک فرصت دهند و او را یاری کنند که آن ها را جبران کند. علاوه بر این اگر اشتباهی از کودک سر زد، از رفتار او انتقاد شود نه از شخصیتش و از انتقاد خشونت آمیز بپرهیزند. بنابراین هرچه والدین از شناخت و آگاهی بیش تری برخوردار باشند و مهارت های لازم را در این زمینه تربیت کودک کسب کرده باشند در بعد رفتاری هم، برخوردهای بهتری را نسبت به کودک اعمال می‌کنند..

فهرست منابع

* قرآن کریم

* نهج البلاغه

۱. ابن شعبه حرانی، حسن بن علی، تحف العقول، چاپ دوم، ج ۱، قم، جامعه ی مدرسین، ۱۴۰۴ق.
۲. ابن فهد حلی، احمد بن محمد، عدة الداعی و نجاح الساعی، چاپ اول، قم، دارالکتب الاسلامی، ۱۴۰۷ق.
۳. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، چاپ سوم، ج ۱۴، بیروت، دارالفکر الطباعة و النشر و التوزیع، دارصادر، ۱۴۱۴ق.
۴. اشعث، محمد بن محمد، الجعفریات (الأشعثیات)، چاپ اول، تهران، مکتبه النینوی الحدیثه، بی تا.
۵. امینایی، مریم، سال های حساس رشد از تولد تا سه سالگی، تهران، نشر مرکز، ۱۳۶۸.
۶. انوری، حسن، فرهنگ بزرگ سخن، چاپ هفتم، ج ۱، تهران، سخن، ۱۳۸۱.
۷. انیس و دیگران، ابراهیم، فرهنگ معجم الوسیط، ترجمه محمد بندرریگی، چاپ دوم، ج ۲، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۸۲.
۸. آتش پور و دیگران، حمید، واقعیت هایی برای خانواده ها (راهنمای علمی برای والدین)، چاپ دوم، آبادان، نشر پرسش، ۱۳۸۹.
۹. بی ریا، ناصر و دیگران، روان شناسی با نگرش به منابع اسلامی، چاپ اول، تهران، انتشارات

سمت، ۱۳۷۵.

۱۰. حر عاملی، محمد بن حسن، **الفصول المهمة فی الاصول الاثمه (کعله الوسائل)**، چاپ اول،

ج ۲، قم، مؤسسه معارف اسلامی امام رضا (علیه السلام)، ۱۴۱۸ق.

۱۱. حسینی دشتی، مصطفی، **معارف و معاریف**، دایره المعارف جامع اسلامی، چاپ اول، ج ۴،

تهران، آرایه، ۱۳۸۵.

۱۲. حلوانی، حسین بن محمد بن حسن بن نصر، **نزهة الناظر و تنبيه الخاطر**، چاپ اول، قم،

مدرسه الامام المهدي (عجل الله تعالی فرجه الشریف)، ۱۴۰۸ق.

۱۳. حلی، حسن بن یوسف بن مطهر، **نهج الحق و کشف الصدق**، چاپ اول، بیروت، دارالکتاب

اللبنانی، ۱۹۸۲.

۱۴. دهنوی، حسین، **نسیم مهر: پرسش و پاسخ تربیت کودک و نوجوان**، چاپ سوم، ج ۳، قم،

انتشارات خادم الرضا (علیه السلام)، ۱۳۸۷.

۱۵. سادات، محمد علی، **راهنمای پدران و مادران**، چاپ هفدهم، ج ۲، تهران، دفتر نشر فرهنگ

اسلامی، ۱۳۸۶.

۱۶. شرفی، محمدرضا، **جوان و نیروی چهارم زندگی**، چاپ سوم، تهران، سروش، ۱۳۸۰.

۱۷. شهید اول، محمد بن مکی، **الدره الباهره من الاصراف الطاهره**، چاپ اول، قم، انتشارات

زائر، ۱۳۷۳.

۱۸. صفی پور، عبدالرحیم بن عبدالکریم، **منتهی الارب فی لغة العرب**، ج ۳، تهران، انتشارات

کتابخانه سنایی، بی تا.

۱۹. طبرسی، علی بن حسین، **مشکاة الأنوار فی غرر الأخبار**، چاپ دوم، نجف، المكتبة

الحیدریه، ۱۳۸۵.

۲۰. عاملی نباطی، علی بن محمد بن علی بن محمد بن یونس، **الصراط المستقیم الی مستحق**

التقديم، چاپ اول، ج ۳، نجف، المكتبة الحيدرية، ۱۳۸۴.

۲۱. العروسی الحویزی، عبدعلی بن جمعه، تفسیر نورالثقلین، چاپ چهارم، ج ۲، قم، اسماعیلیان،

۱۴۱۵ق.

۲۲. فرانس مولد، ماری، راحت حرفتان را بنزید، ترجمه ی نسرین گلدار، چاپ اول، تهران،

مؤسسه فرهنگی منادی تربیت، ۱۳۸۱.

۲۳. فلسفی، محمد تقی، کودک از نظر وراثت و تربیت، چاپ سوم، ج ۲، تهران، دفتر نشر

فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۱.

۲۴. قائمی مقدم، محمد رضا، روش های آسیب زا در تربیت، چاپ اول، تهران، مؤسسه پژوهشی

حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۲.

۲۵. قمی مشهدی، محمد رضا، تفسیر کنزالدقائق و بحرالرائب، چاپ اول، تهران، وزارت

فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸.

۲۶. گاربر، استفن و دیگران، چگونه با کودک رفتار کنیم، ترجمه شاهین خزعلی و دیگران، چاپ

دوم، تهران، مروارید، ۱۳۷۸.

۲۷. لیثی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و المواعظ (للیثی)، چاپ اول، قم، دارالحديث،

۱۳۷۶.

۲۸. متقی، علی بن حسام الدین، کنزالعمال فی السنن الاقوال و الافعال، چاپ اول، ج ۱۶،

بیروت، دارالکتب العلمیه، ۱۳۸۳.

۲۹. مجد تیموری، میرمحمدولی، اعتماد به نفس، چاپ اول، تهران، نشر قطره، ۱۳۸۶.

۳۰. مجلسی، محمد بن باقر بن محمد تقی، بحارالانوار، چاپ دوم، ج ۴۳، بیروت، دارالاحیاء

التراث العربی، ۱۴۰۳ق.

۳۱. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمة، ترجمه ی حمیدرضا شیخی، چاپ هشتم، ج ۱۰،

قم، دارالحديث، ۱۳۸۵.

۳۲. مصطفوی، حسن، **التحقیق فی کلمات القرآن الکریم**، چاپ اول، ج ۸، تهران، وزارت

فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸.

۳۳. مظاهری، علی اکبر، **هشدارهای تربیتی**، چاپ ششم، قم، انتشارات هجرت، ۱۳۷۸.

۳۴. معتزلی، عبدالحمید بن ابی الحدید، **شرح نهج البلاغه**، چاپ سوم، ج ۱۶، قم، انتشارات

کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ۱۴۰۴ق.

۳۵. معلوف، لوئیس، **المنجد فی اللغة و الاعلام فارسی**، ترجمه ی محمد بندریگی، چاپ ششم،

ج ۲، تهران، انتشارات ایران، ۱۳۷۴.

۳۶. معین، محمد، **فرهنگ فارسی معین**، چاپ چهارم، ج ۳، تهران، اشجع، میکائیل، ۱۳۸۸.

۳۷. نیک خو، مهدی، **گلبرگ زندگی (بررسی جنبه های گوناگون رشد و تربیت کودک)**،

چاپ اول، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۶.

۳۸. ورام بن ابی فراس، مسعود بن عیسی، **مجموعه ورام**، چاپ اول، ج ۱، قم، مکتبه فقیه،

۱۴۱۰ق.

۳۹. همتی، مجید، **اعتماد به نفس کودک من**، چاپ دوم، تهران، مؤسسه آموزشی و پرورشی امام

خمینی، ۱۳۸۹.

۱. www.tebyan.net

۲. www.hawzah.net